

I. A tényállás

1.) Közjegyző végzésével az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény 21. §-ának (1) bekezdése alapján a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testületet (a továbbiakban így is: Szakértői Testület) rendelte ki szakértőként a (a minta szerinti termék megnevezése: Lámpa) formatervezési mintaoltalom (a továbbiakban így is: Mintaoltalom) adott mintára való kiterjedése, valamint az oltalom alatt álló minta (a továbbiakban így is: Minta) hasznosításával és a Mintaoltalom alapján fennálló jogok érvényesítésével összefüggő jogvita kérdéseiben.

2.) A Közjegyző a szakértői vizsgálat lefolytatásához iratokat bocsátott rendelkezésre.

3.) A Közjegyző előtti eljárásban kérelmező által a szakértő kirendelése (szakértői vélemény készítése) iránti kérelemben jogi képviselője útján előadott körülmények az alábbiakban foglalhatók össze:

Az L cég ajánlatkéréssel fordult a kérelmezőhöz, amelyben előadta, hogy közbeszerzési pályázaton generálkivitelezőként megbízást kapott kegyhely rekonstrukcióra, ahol a külső díszvilágításnak része lenne a kérelmező által gyártott betonlámpa. 44 darab ilyen lámpára kért közvetlen szállítói árajánlatot, a helyszínrre szállítással.

A kérelmező a következő napon megküldte a megkeresésnek megfelelő ajánlatát a megjelölt darabszámú termék leszállítására. Levelében szerepelt, hogy "Az ajánlatban szereplő termékünk jogvédett; formatervezési mintaoltalom alatt áll." (Megjegyzés: a minta ebben az időpontban bejelentés tárgyát képezte; az oltalom megadásáról szóló határozat később emelkedett jogerőre.)

Az árajánlat tekintetében az L cég érdemleges választ nem adott, ugyanakkor a kérelmezőnek tudomására jutott, hogy – vélelmezhetően az árajánlat képmellékletének birtokában is – a tárgyi védett termékekhez megtévesztésig hasonló termékeket építettek vagy építettek be a generálkivitelező által hivatkozott kegyhelyen.

Az oltalom alatt álló mintával való összevetés lehetővé tételére a kérelmező benyújtotta az L cég generálkivitelezői tevékenysége keretében beépített termékekről készült fényképfelvételeket, valamint saját termékének fényképeit is, amelyek véleménye szerint egyértelműen alátámasztják a termékek hasonlóságát.

A kérelmező jogi képviselője útján formatervezési mintaoltalom bitorlásának megszüntetésére és kártérítés megfizetésére szólította fel az L céget.

¹ a szakértői vélemény közjegyző általi kirendelés alapján született

Az L cég válaszelevelében "jogalapjában és összecszerűségében is" vitatta a kérelmező követelését. Arra hivatkoztak, hogy társaságuk egy másik céggel állt alvállalkozói jogviszonyban, "melynek keretében a munkavégzés feltételeit akként rögzítettük, hogy a kivitelezés teljes egészében az alvállalkozót terheli és ezáltal az alvállalkozó felelősségét képezi".

Ennek alapján a követelésével a kérelmezőt az alvállalkozóhoz irányították. Hozzátették: "a munkálatokat közbeszerzés keretében nyerte el a Társaság, mely eljárásban nincs lehetőség konkrét termék megjelölésére és annak kötelezővé tételére, hogy a konkrét termék kerüljön beépítésre. Erre tekintettel az alvállalkozó sem járt el rosszhiszeműen, amikor nem a tervező által megjelölt társaságtól rendelte meg a szükséges terméket, hanem azt külön gyártatta le és ez jóváhagyásra került."

A Közjegyző előtti eljárásban kérelmező, egyszersmind a formatervezési mintaoltalommal védett minta kizárólagos hasznosítási jogával rendelkező társaság álláspontja szerint az L cég a Mintaoltalom bitorlását követte el azzal, hogy a Minta szerinti termékeket (konkrétan: a Minta szerinti termékekhez megtevesztésig hasonló termékeket) gyártottak vagy gyártattak, és építettek vagy építették be, noha tudtak a Mintaoltalom létéről, érvényes árajánlatot kaptak a kérelmezőtől a termékek leszállítására és sem a gyártásra, sem a beépítésre, mint hasznosításra semmilyen jogosulti engedéllyel nem rendelkeztek, amely magatartással igazolhatóan jelentős mértékű kárt okoztak a kérelmezőnek.

Mivel a jogsértés abbahagyására és kártérítésre felszólított L cég a jogvita peren kívüli elintézése elől elzárkózott, így a jogvita természetéből fakadóan is az annak alapját képező szakkérdések tisztázása végett kérte a kérelmező a Közjegyzőtől szakértő kirendelését, nevesítve az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szakvélemény adására történő kirendelését.

II. A feltett kérdések

A kirendelés értelmében a szakértői vizsgálatnak a következő kérdésekre kell választ adnia:

I.) Az SZTNH közhiteles nyilvántartásában szerepel-e a bejegyzett, oltalmazott formatervezési mintaoltalomhoz hasonló betonlámpatest, és ha igen, annak ki a jogosultja?

II.) Az L cég által beépített betonlámpák részesülhetnek-e formatervezési mintaoltalomban, van-e ezen lámpatesteknek új és egyéni jellege a minta szerinti betonlámpákhoz képest? Az eltérések lényegesek-e a két termék összevetése alapján?

III.) A kérelmező által gyártott betonlámpa, amely az SZTNH közhiteles nyilvántartásában formatervezési mintaoltalom alatt áll, összetéveszthetőségig hasonló-e az L cég által generálkivitelezőként kivitelezett kegyhely rekonstrukcióval kapcsolatban általa beépített betonlámpákkal?

IV.) Jogosult-e az L cég a kérelmezőt, illetve jogelődjeit megillető formatervezési mintaoltalom használatára, hasznosítására, a mintaoltalom alapján kivitelezett betonlámpák gyártására anélkül, hogy a kérelmezőtől, illetve jogelődjeitől erre engedélyt kért volna?

V.) Helytálló-e az a vélemény, hogy az L cég által generálkivitelezőként kivitelezett kegyhely rekonstrukcióval kapcsolatban az általa beépített betonlámpák esetében megvalósul jogosulti engedély hiányában a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény 23. § (1) bekezdése szerinti jogosulatlan hasznosítás?

VI.) Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezési mintaoltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikusá teszi az L cég eljárását a kegyhely rekonstrukcióival kapcsolatban?

VII.) Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezési mintaoltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikusá teszi a máriagyúdi kegyhely rekonstrukcióival kapcsolatban a betonlámpák beépítését?

III. A Szakértői Testület eljárása

1) A Szakértői Testület az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szervezetéről és működéséről szóló 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben, valamint a tényállásra irányadó jogszabályok – főként a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Fmtv.) és a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) – rendelkezései alapján alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő álláspontját.

2) Az R. értelmében a Szakértői Testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt; a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást. A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései tehát a 92307 lajstromszámú mintaoltalommal védett Minta szerinti termékeknek, illetve a Minta hasznosításával és a Mintaoltalom alapján fennálló jogok érvényesítésével összefüggő jogvitának a kérelmező által adott – a Közjegyző által rendelkezésre bocsátott – ismertetésén, valamint az ügy szerinti mintaoltalomra vonatkozó – az iparjogvédelmi hatósági nyilvántartásban szereplő nyilvános – adatokon alapulnak, s csak azokra nézve helytállóak.

3) Ez a szakértői vélemény a mintaoltalommal kapcsolatos ügyben eljáró hatóságokat és bíróságokat nem köti.

IV. A Szakértői Testület álláspontja

A Szakértői Testület a szakértői kirendelés kapcsán a Közjegyző által feltett iparjogvédelmi vonatkozású kérdésekre nézve kialakított álláspontját az alábbiakban fejt ki:

Az oltalom terjedelme és a vizsgálandó termék

1) Az Fmtv. 20. §-ának (1) - (3) bekezdései értelmében a formatervezési mintaoltalom terjedelmét, vagyis azt, hogy az oltalom mely mintákra terjed ki, a termék egészének vagy részének megjelenését befolyásoló, a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett fényképből, rajzból vagy más grafikai ábrázolásból (a továbbiakban együtt: ábrázolás) és – ha van ilyen – a változtató nyilatkozatból [Fmtv. 48. § (2) bek.] megállapítható külső jellegzetességek határozzák meg. A mintaoltalom kiterjed mindazokra a mintákra, amelyek a tájékozott használóra nem tesznek eltérő összbenyomást.

A mintaoltalom terjedelmének megállapításakor figyelembe kell venni, hogy a szerző – különösen a termék természetére és az ipari, illetve kézműipari ágazat sajátosságaira tekintettel – milyen alkotói szabadságfokkal alakíthatta ki a mintát.

2) A megjelölt mintaoltalom esetében a formatervezési mintaoltalom terjedelmét a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett (1 darab) ábrázolásból megállapítható külső jellegzetességek határozzák meg.

A minta szerinti termék megnevezése: lámpa.

3) A Mintával együtt vizsgálandó termékek meghatározása:

Azokat a – jogvita tárgyát képező – termékeket, amelyekről a megválaszolendő kérdések értelmében a Szakértői Testületnek meg kell állapítania, hogy a Minta szerinti termékeknek minősülnek-e, a D2 irat "JOGOSULATLAN MÁSOLAT" feliratú oldalain (összesen 3 oldal, D2-VII iratrész) elhelyezett összesen 6 fénykép mutatja be.

A fényképfelvételek a D2 iratban közöltek szerint a kegyhely területén készültek az ott beépítésre került termékekről (lámpákról), amelyek a kérelmező álláspontja szerint a Mintaoltalom bitorlásával kerültek legyártásra és felhasználásra (beépítésre), az L cég felelősségi körébe tartozóan.

A jelen szakvélemény további részei a D2-VII fényképeken ábrázolt termékek (lámpatestek) megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre a "D2-VII szerinti minta" megjelöléssel hivatkoznak.

A Szakértői Testület válasza a feltett kérdésekre

Az I.) kérdésre a Szakértői Testület válasza a következő:

A Szakértői Testületnek a kérdésre – az R. 8. §-ának (1) bekezdése értelmében, hatáskör hiányában – nincs lehetősége válaszolni.

A II.) kérdésre a Szakértői Testület válasza a következő:

A D2 irat D2-IX részéből az állapítható meg, hogy a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L cég építette be a kegyhely területén; azok beépítése csupán generálkivitelezőként tartozott a felelősségi körébe.

Azt a kérdést, hogy a D2-VII szerinti minta részesülhet(ne)-e formatervezési mintaoltalomban, a Szakértői Testületnek – hatáskör hiányában – nincs lehetősége megválaszolni.

Az a kérdés, hogy a D2-V fényképeken bemutatott betonlámák megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekhez (a továbbiakban: D2-V szerinti minta) képest a D2-VII szerinti minta újnak és egyéni jellegűnek tekinthető-e az Fmtv. 2-4. §-ában meghatározott szabályok alapján, nem válaszolható meg, mivel az újdonság és az egyéni jelleg – amelyek a formatervezési minta oltalmazhatóságának feltételei – a vizsgált minta elsőbbségi időpontjához, valamint az ellentartott minta nyilvánosságra jutásának időpontjához és körülményeihez kötődnek.

Ugyanakkor a Szakértői Testület az újdonság és az egyéni jelleg *tartalmi* kritériumai alapján azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta a D2-V szerinti mintához képest *a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbemutatót*, mi több, *a két minta egymással azonosnak tekinthető*, mivel külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek.

A III.) kérdésre a Szakértői Testület válasza a következő:

A megjelölt formatervezési mintaoltalom a D2-VII szerinti mintára (a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre) kiterjed.

A Szakértői Testület hangsúlyozza, hogy annak vizsgálatakor, hogy a Mintaoltalom kiterjed-e a D2-VII szerinti mintára, a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteknek a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességeit nem a kérelmező által gyártott betonlámának ugyancsak fényképek alapján (D2-V fényképek) megállapítható külső jellegzetességeivel, hanem az oltalom alatt álló Mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolásából megállapítható külső jellegzetességekkel kellett összevetni. A D2-VII fényképeken ábrázolt – jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a kérelmező által gyártott betonlámával történő összehasonlítása csupán megerősíti a Szakértői Testületnek a Mintaoltalom kiterjedésére vonatkozó megállapítását, annak következtében, hogy

- a) a betonlámpa a Mintaoltalom szerinti termék, és
- b) a két termék külső megjelenése egymással lényegében azonos.

A IV.) kérdésre a Szakértői Testület válasza a következő:

Az Fmtv. 16. §-ának (1)-(2) bekezdései értelmében a mintaoltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga van a minta hasznosítására. A kizárólagos hasznosítási joga alapján a mintaoltalom jogosultja bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül hasznosítja a mintát.

Aki a kegyhely rekonstrukciójával összefüggésben – vagy egyébként – a minta hasznosításának minősülő cselekményt végzett (így a minta szerinti lámpatestek legyártását és/vagy beépítését), annak ehhez – az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével – a mintaoltalom jogosultjának engedélyével kellett (volna) rendelkeznie.

A Szakértői Testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy konkrétan az L cég kötelességeibe tartozott-e megszerezni (és az Fmtv. 16-17. §-ában foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni) az engedélyt a minta hasznosításához, de

jogkövetkezményekkel járó engedély nélküli hasznosítás esetén generálkivitelezőként az L cég felelőssége felmerül.

Az V.) kérdésre a Szakértői Testület válasza a következő:

Ha a minta bejelentési napját (az oltalmi idő kezdetét) követően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpákkal megegyező (azaz a jogvita tárgyát képező) lámpákat a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül hasznosítottak, konkrétan az országban bárhol, bárkinek a kivitelezésében gyártottak, illetve beépítettek, akkor ez a tevékenység (az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével) a mintaoltalom bitorlásának minősül az Fmtv. 23. §-ának (1) bekezdése szerint. Az Fmtv. 16. §-ának (2) bekezdése értelmében a mintaoltalom jogosultja az ilyen hasznosítóval szemben felléphet.

Amint a II.) és a IV.) kérdésre adott válaszában a Szakértői Testület leszögezte, D2-IX irat alapján a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L cég építette be a kegyhely területén; azonkívül a Szakértői Testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy az Fmtv. 16-17. §-aiban foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni a mintaoltalom jogosultjának engedélyét a minta hasznosításához, és ha igen, akkor ez az L cég kötelességeibe tartozott-e.

Ilyen módon a Szakértői Testületnek nincs lehetősége véleményt alkotni arról, hogy megvalósult-e a minta jogosulatlan hasznosításának minden feltétele, valamint hogy konkrétan mi volt ebben az L cég felelőssége.

Ugyanakkor a Szakértői Testület megállapítja, hogy ha a kegyhely rekonstrukciója keretében az oltalom alatt álló minta jogosulatlan hasznosítása történt, akkor a rekonstrukció generálkivitelezőjeként az L cégnek a mintaoltalom bitorlásával kapcsolatos felelőssége abban az esetben is felmerül, ha a minta szerinti betonlámpák legyártását, valamint kihelyezését az alvállalkozója végezte. A benyújtott iratok alapján az is egyértelmű, hogy az L cég tudott, illetve tudnia kellett arról, hogy a kérelmező által gyártott betonlámpák, amelyekből 44 darabra árajánlatot kért és kapott, formatervezési mintaoltalommal védettek.

A VI.) és VII.) kérdésre a Szakértői Testület válasza összevontan a következő:

A VI.) – VII.) kérdések nem tartalmaznak konkrét, megválaszolható elemet. Az ügyre vonatkozó konkrét kérdéseket a fentiekben megválaszolta a Szakértői Testület, és válaszait a szakvélemény teljessé tétele érdekében kiegészítette a szükségesnek vélt magyarázatokkal és figyelemfelkeltésekkel is.

A Szakértői Testület álláspontjának indokolása

Az I.) kérdés és a Szakértői Testület válaszána részletes kifejtése:

Az SZTNH közhiteles nyilvántartásában szerepel-e az oltalmazott formatervezési mintaoltalomhoz hasonló betonlámpatest, és ha igen, annak ki a jogosultja?

A kérdésre a Szakértői Testületnek – az eljárását szabályozó az R. 8. §-ának (1) bekezdése értelmében, hatáskör hiányában – nincs lehetősége válaszolni. Az a szabály, hogy a

Szakértői Testület a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, a jelen esetben azt jelenti, hogy a Szakértői Testület nem végezhet kutatást a mintaoltalmi lajstromban annak a megállapítására, hogy került-e bejegyezésre a formatervezési mintaoltalommal védett mintához hasonló minta (betonlámpatest), és ha igen, annak ki a jogosultja.

A II.) kérdés és a Szakértői Testület válaszáinak részletes kifejtése:

Az L cég által beépített betonlámpák részesülhetnek-e formatervezési mintaoltalomban, van-e ezen lámpatesteknek új és egyéni jellege a betonlámpákhoz képest? Az eltérések lényegesek-e a két termék összevetése alapján?

A D2 irat D2-IX részéből az állapítható meg, hogy a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L cég építette be a kegyhely területén; azok beépítése csupán generálkivitelezőként tartozott a felelősségi körébe.

Azt a kérdést, hogy a D2-VII szerinti minta részesülhet(ne)-e formatervezési mintaoltalomban, a Szakértői Testületnek – hatáskör hiányában – nincs lehetősége megválaszolni. Az a szabály, hogy a Szakértői Testület a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, a jelen esetben azt jelenti, hogy a Szakértői Testület nem végezhet kutatásokat és vizsgálatokat az oltalomképeségi feltételek teljesüléséről és az esetlegesen felmerült kizáró okokról szóló szakvélemény kialakítására.

Az a kérdés, hogy a D2-V fényképeken bemutatott betonlámpák megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekhez (a D2-V szerinti mintához) képest a D2-VII szerinti minta újnak és egyéni jellegűnek tekinthető-e az Fmtv. 2-4. §-aiban meghatározott szabályok alapján, nem válaszolható meg, mivel az újdonság és az egyéni jelleg – amelyek a formatervezési minta oltalmazhatóságának feltételei – a vizsgált minta elsőbbségi időpontjához, valamint az ellentartott minta nyilvánosságra jutásának időpontjához és körülményeihez kötődnek. (Az újdonság és az egyéni jelleg megléte, illetve hiánya a mintaoltalom megadására irányuló eljárásban, illetve a mintaoltalom megsemmisítésére irányuló eljárásban kerül megállapításra az SZTNH, jogorvoslati eljárásban pedig a bíróság előtt.)

Ugyanakkor a Szakértői Testület az újdonság és az egyéni jelleg *tartalmi* kritériumai alapján azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta *a D2-V szerinti mintához képest a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbemutatót*, mi több, *a két minta egymással azonosnak tekinthető*, mivel külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek.

A különbségek tételes ismertetését a következő, III.) kérdésre adott válasz részletes kifejtése keretében adja meg a Szakértői Testület. Jelezzük, hogy ott az összevetés nem a D2-VII szerinti minta és a D2-V szerinti minta között történik, hanem a D2-VII szerinti minta és az oltalom alatt álló Mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolásából megállapítható külső jellegzetességei kerülnek összehasonlításra. Az ott tett megállapítások azért relevánsak a II.) kérdésre adott válasz keretében is, mert a D2-V fényképeken bemutatott

betonlámpák vitán felül, egyszerű ránézéssel megállapíthatóan az oltalom alatt álló Minta szerinti termékek. Ugyanakkor a betonlámpáknak további, járulékos külső jellegzetességei is vannak, amelyek lényegében azonos módon felismerhetők a D2-VII fényképeken ábrázolt – jogvita tárgyát képező – lámpatesteken. Ilyen a lámpák fedőlapján kialakított koncentrikus mintázat, valamint a lámpák üregében kimunkált stilizált kereszt.

A III.) kérdés és a Szakértői Testület válaszánaK részletes kifejtése:

A kérelmező. által gyártott betonlámpa, amely az SZTNH közhiteles nyilvántartásában formatervezési mintaoltalom alatt áll, összetéveszthetőségig hasonló-e az L cég által generálkivitelezőként kivitelezett máriagyűdi kegyhely rekonstrukcióval kapcsolatban általa beépített betonlámpákkal?

Annak vizsgálatakor, hogy a Mintaoltalom kiterjed-e a D2-VII szerinti mintára, a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteknek a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességeit nem a kérelmező által gyártott betonlámpának ugyancsak fényképek alapján (D2-V fényképek) megállapítható külső jellegzetességeivel, hanem az oltalom alatt álló Mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolásából megállapítható külső jellegzetességekkel kellett összevetni.

A minta szerinti termék megnevezése: Lámpa

Locarnói osztályozás:

Osztály: 26-Világító eszközök, fényforrások

Alosztály: 03-Közvilágítási felszerelések

A Mintának a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázolása egy darab kép. Ennek alapján a minta egy geometrikus formaként írható le. A befoglaló test négyzet alapú egyenes hasáb, amelynek függőleges élei mintegy négyszer olyan hosszúak, mint a vízszintes élek. A befoglaló test oly módon van kiüregelve, hogy abból egy kisebb, ugyancsak négyzet alapú egyenes hasáb van kimetszve, egyik függőleges éle a befoglaló hasáb egyik függőleges élébe esik, a hasábok egymásnak megfelelő vízszintes élei egymással párhuzamosak. A kisebb hasáb (pontosabban a kimetszett hasáb helye) közelebb van a befoglaló hasáb fedőlapjához, mint az alaplapjához, úgy, hogy a befoglaló hasáb kimetszéssel nem érintett alsó "rétege" vastagabb, mint a kimetszéssel nem érintett felső "rétege".

A D2-VII fényképeken ábrázolt – jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességei (a D2-VII szerinti minta) tekintetében a fent ismertetett, mintaoltalommal védett Mintához képest két különbség fedezhető fel. Az első, hogy a kimetszett kisebb hasáb által meghatározott üreg a beépített állapotban látható befoglaló hasáb alaplapjához van közelebb, mint a fedőlapjához. A második, hogy a kimetszett kisebb hasáb alaplapja nem vízszintes, hanem kis mértékben kifelé, a közös függőleges él felé lejt. Mindkét különbség olyan, hogy első ránézésre nem tűnik fel. Ráadásul az első különbség nem is definitív, mivel a Minta egyszerű geometrikus jellege miatt nem tűnik úgy, hogy feltétlenül az kell legyen a lámpa tetején, ami a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett ábrázoláson felül van. Ezt igazolja az is, hogy a D2-VII fényképeken ábrázolt – jogvita alapját képező – lámpatestek közül a fekvő helyzetűekről nem állapítható meg

biztonsággal, hogy melyik a tetejük. A második különbség szintén bizonytalan, csak az egyik fényképfelvételről tűnik ki, a többinél inkább párhuzamosnak látszik a kimetszett hasáb alap- és fedőlapja.

A fentiek alapján a Szakértői Testület azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta a mintaoltalommal védett Mintához képest *a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbemutatót, így a 92307 lajstromszámú formatervezési mintaoltalom a D2-VII szerinti mintára* (a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre) *kiterjed*. Ebből következően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek *a Minta szerinti termékek*.

A D2-VII fényképeken ábrázolt – jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a kérelmező által gyártott betonlámpával történő összehasonlítása csupán megerősíti a Szakértői Testületnek a Mintaoltalom kiterjedésére vonatkozó megállapítását, annak következtében, hogy

- a) a betonlámpa a Mintaoltalom szerinti termék, és
- b) a két termék külső megjelenése egymással lényegében azonos.

A IV.) kérdés és a Szakértői Testület válaszána részletes kifejtése:

Jogosult-e az L cég a kérelmezőt, illetve jogelődjeit megillető formatervezési mintaoltalom használatára, hasznosítására, a mintaoltalom alapján kivitelezett betonlámpák gyártására anélkül, hogy a kérelmezőtől, illetve jogelődjeitől erre engedélyt kért volna?

Az Fmtv. 16. §-ának (1)-(2) bekezdései értelmében a mintaoltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga van a minta hasznosítására. A kizárólagos hasznosítási joga alapján a mintaoltalom jogosultja bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül hasznosítja a mintát. Hasznosításnak minősül különösen: a minta szerinti termék előállítása, használata, forgalomba hozatala, forgalomba hozatalra való felkínálása, behozatala, kivitele és e célokból való raktáron tartása. Aki a kegyhely rekonstrukciójával összefüggésben – vagy egyébként – valamely e körbe tartozó cselekményt végzett, annak ehhez – az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével – a mintaoltalom jogosultjának engedélyével kellett (volna) rendelkeznie.

A Szakértői Testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy konkrétan az L cég köteleseibe tartozott-e megszerezni (és az Fmtv. 16-17. §-aiban foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni) az engedélyt a minta hasznosításához, de jogkövetkezményekkel járó engedély nélküli hasznosítás esetén generálkivitelezőként az L cég felelőssége felmerül.

A kérelmező hasznosítási engedélyt szerzett a minta hasznosítására, amit bejegyeztek a mintaoltalmi lajstromba. A D2-VI irat értelmében a hasznosítási engedély meghatározott időre szól és kizárólagos. Így a mintaoltalom jogosultja más részére nem adhat hasznosítási engedélyt. Az, hogy a kérelmező adhat-e másnak hasznosítási engedélyt (úgynevezett al-

licenciát), a mintaoltalom jogosultjával kötött hasznosítási szerződésben foglaltaktól függ, ami a Szakértői Testület előtt nem ismeretes.

Az V.) kérdés és a Szakértői Testület válaszáának részletes kifejtése:

Helytálló-e az a vélemény, hogy az L cég által generálkivitelezőként kivitelezett kegyhely rekonstrukcióval kapcsolatban az általa beépített betonlámpák esetében megvalósul jogosulti engedély hiányában a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény 23. § (1) bekezdése szerinti jogosulatlan hasznosítás?

Ha a minta bejelentési napját (az oltalmi idő kezdetét) követően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpákkal megegyező (azaz a jogvita tárgyát képező) lámpákat a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül hasznosítottak, konkrétan az országban bárhol, bárkinek a kivitelezésében gyártottak, illetve beépítettek, akkor ez a tevékenység (az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével) a mintaoltalom bitorlásának minősül az Fmtv. 23. §-ának (1) bekezdése szerint. Az Fmtv. 16. §-ának (2) bekezdése értelmében a mintaoltalom jogosultja az ilyen hasznosítóval szemben felléphet.

(A Szakértői Testület megjegyzi, hogy az Fmtv. és az Szt. vonatkozó rendelkezései értelmében a mintaoltalom bitorlása esetén a licencszerződés alapján hasznosító felhívhatja a mintaoltalom jogosultját, hogy a jogsértés abbahagyása iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket. Ha a mintaoltalom jogosultja a felhívástól számított harminc napon belül nem intézkedik, a mintaoltalmi lajstromba bejegyzett hasznosító saját nevében felléphet a mintaoltalom bitorlása miatt.)

Amint a II.) és a IV.) kérdésre adott válaszában a Szakértői Testület leszögezte, D2-IX irat alapján a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L cég építette be a kegyhely területén; azonkívül a Szakértői Testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy az Fmtv. 16-17. §-aiban foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni a mintaoltalom jogosultjának engedélyét a minta hasznosításához, és ha igen, akkor ez az L cég kötelességeibe tartozott-e. Ismételten utalunk arra, hogy a Szakértői Testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt; a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást.

Ilyen módon a Szakértői Testületnek nincs lehetősége véleményt alkotni arról, hogy megvalósult-e a minta jogosulatlan hasznosításának minden feltétele, valamint hogy konkrétan mi volt ebben az L cég felelőssége.

Ugyanakkor a Szakértői Testület megállapítja, hogy ha a kegyhely rekonstrukciója keretében az oltalom alatt álló minta jogosulatlan hasznosítása történt, akkor a rekonstrukció generálkivitelezőjeként az L cégnek a mintaoltalom bitorlásával kapcsolatos felelőssége abban az esetben is felmerül, ha a minta szerinti betonlámpák legyártását, valamint kihelyezését az alvállalkozója végezte. (A polgári jogi felelősségi szabályok értelmében aki kötelezettsége teljesítéséhez vagy joga gyakorlásához más személy közreműködését veszi igénybe, az igénybevett személy magatartásáért úgy felel, mintha maga járt volna el.) A benyújtott iratok alapján az is egyértelmű, hogy az L cég tudott, illetve tudnia kellett arról, hogy a kérelmező által gyártott betonlámpák, amelyekből 44 darabra árajánlatot kért és kapott, formatervezési mintaoltalommal védettek.

Az a lehetőség, hogy az Fmtv. 17. §-ában foglaltakra tekintettel *nem* kellett megszerezni a mintaoltalom jogosultjának engedélyét a minta hasznosításához, inkább csak elvi jellegű. Kevésbé valószínű, hogy a hasznosítót előhasználati jog illetve meg, annál is kevésbé, mert erre feltehetően hivatkozott volna a kérelmező felszólítására adott válaszában az L cég.

A VI.) és VII.) kérdés és a Szakértői Testület válaszánaK részletes kifejtése:

VI.) Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezési mintaoltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikusá teszi az L cég eljárását a kegyhely rekonstrukcióival kapcsolatban?

VII.) Az ügyben van-e egyéb olyan körülmény, amely formatervezési mintaoltalmi, illetve szerzői jogi szempontból problematikusá teszi a kegyhely rekonstrukcióival kapcsolatban a betonlámpák beépítését?

A VI.) – VII.) kérdések nem tartalmazznak konkrét, megválaszolható elemet. Az ügyre vonatkozó konkrét kérdéseket a fentiekben megválaszolta a Szakértői Testület, és válaszait a szakvélemény teljessé tétele érdekében kiegészítette a szükségesnek vélt magyarázatokkal és figyelemfelkeltésekkel is.

A VI.) – VII.) kérdések a szerzői jogra is utalnak. Erre nézve a Szakértői Testület a következő – általános jellegű – megállapításokat teszi.

Az Fmtv. 64. §-a kimondja, hogy a mintának az e törvényben szabályozott oltalma nem befolyásolhatja a mintán mint művészeti alkotáson külön törvény szerint fennálló szerzői jogok védelmét. (Lásd: a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény.)

A mintával, mint művészeti alkotással kapcsolatos szerzői jogi kérdések nem tartoznak az Iparjogvédelmi Szakértői Testület feladatkörébe. (Szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok szakvéleményt kérhetnek az SZTNH mellett működő Szerzői Jogi Szakértő Testülettől, amely felkérésre peren kívül is adhat szakvéleményt a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben.)

A formatervezési mintaoltalom egyébként annyiban kapcsolódik a szerzői joghoz, hogy más korábbi szerzői jogát sértő minta nem részesülhet oltalomban.

A minta szerzőjét az Fmtv. alapján megillető jogokkal kapcsolatos kérdések nem szerepeltek a szakvélemény készítése iránti megkeresésben.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Szakértői Testület az alábbiakban összegzi a szakvélemény készítésére irányuló kirendelésben foglalt kérdésekre vonatkozó megállapításait.

I.) A Szakértői Testületnek hatáskör hiányában nincs lehetősége válaszolni arra a kérdésre, hogy a mintaoltalmi lajstromban került-e bejegyezésre a formatervezési mintaoltalommal védett mintához hasonló minta.

II.) A hasznosítási jogvita tárgyát képező, a kérelmező álláspontja szerint az L céghez kötődő, a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatesteket nem az L cég építette be a kegyhely területén; azok beépítése csupán generálkivitelezőként tartozott a felelősségi körébe.

A Szakértői Testületnek hatáskör hiányában nincs lehetősége válaszolni arra a kérdésre, hogy a D2-VII szerinti minta részesülhet(ne)-e formatervezési mintaoltalomban.

Az a kérdés, hogy a D2-V szerinti mintához (a betonlámpák megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekhez) képest a D2-VII szerinti minta újnak és egyéni jellegűnek tekinthető-e, nem válaszolható meg az Fmtv. 2-4. §-ában meghatározott szabályok szerinti értelemben. Ugyanakkor a Szakértői Testület az újdonság és az egyéni jelleg *tartalmi* kritériumai alapján azt állapította meg, hogy a D2-VII szerinti minta a D2-V szerinti mintához képest *a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbenyomást*, mi több, *a két minta egymással azonosnak tekinthető*, mivel külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek.

III.) A formatervezési mintaoltalom a D2-VII szerinti mintára (a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpatestek megjelenését befolyásoló, a fényképek alapján megállapítható külső jellegzetességekre) kiterjed.

A D2-VII fényképeken ábrázolt – jogvita tárgyát képező – lámpatesteknek a kérelmező által gyártott betonlámpával történő összehasonlítása csupán megerősíti a Szakértői Testületnek a Mintaoltalom kiterjedésére vonatkozó megállapítását, annak következtében, hogy

- a) a betonlámpa a Mintaoltalom szerinti termék, és
- b) a két termék külső megjelenése egymással lényegében azonos.

IV.) Aki a kegyhely rekonstrukciójával összefüggésben – vagy egyébként – a minta hasznosításának minősülő cselekményt végzett (így a minta szerinti lámpatestek legyártását és/vagy beépítését), annak ehhez – az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével – a mintaoltalom jogosultjának engedélyével kellett (volna) rendelkeznie.

A Szakértői Testület hatáskörén kívül esik annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy konkrétan az L cég kötelességeibe tartozott-e megszerezni (és az Fmtv. 16-17. §-ában foglaltakra tekintettel meg kellett-e szerezni) az engedélyt a minta hasznosításához, de jogkövetkezményekkel járó engedély nélküli hasznosítás esetén generálkivitelezőként az L cég felelőssége felmerül.

V.) Ha a minta bejelentési napját (az oltalmi idő kezdetét) követően a D2-VII fényképeken ábrázolt lámpákkal megegyező (azaz a jogvita tárgyát képező) lámpákat a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül hasznosítottak, konkrétan az országban bárhol, bárkinek a kivitelezésében gyártottak, illetve beépítettek, akkor ez a tevékenység (az Fmtv. 17. §-ában meghatározott esetek kivételével) a mintaoltalom bitorlásának minősül az Fmtv. 23. §-ának (1) bekezdése szerint. Az Fmtv. 16. §-ának (2) bekezdése értelmében a mintaoltalom jogosultja az ilyen hasznosítóval szemben felléphet.

A Szakértői Testületnek nincs lehetősége véleményt alkotni arról, hogy megvalósult-e a minta jogosulatlan hasznosításának minden feltétele, valamint hogy konkrétan mi volt ebben az L cég felelőssége.

Ugyanakkor a Szakértői Testület megállapítja, hogy ha a kegyhely rekonstrukciója keretében az oltalom alatt álló minta jogosulatlan hasznosítása történt, akkor a rekonstrukció generálkivitelezőjeként az L cégnek a mintaoltalom bitorlásával kapcsolatos felelőssége abban az esetben is felmerül, ha a minta szerinti betonlámpák legyártását, valamint kihelyezését az alvállalkozója végezte. A benyújtott iratok alapján az is egyértelmű, hogy az L cég tudott, illetve tudnia kellett arról, hogy a kérelmező által gyártott betonlámpák, amelyekből 44 darabra árajánlatot kért és kapott, formatervezési mintaoltalommal védettek.

A VI.) és VII.) kérdések nem tartalmazznak konkrét, megválaszolható elemet. Az ügyre vonatkozó konkrét kérdéseket megválaszolta a Szakértői Testület, és válaszait a szakvélemény teljessé tétele érdekében kiegészítette a szükségesnek vélt magyarázatokkal és figyelemfelkeltésekkel is.

Goitein Miklós, a tanács elnöke

Kürtös József, a tanács előadó tagja

dr. Cserhátiné dr. Füzesi Krisztina, a tanács szavazó tagja